

4.11.2014

EU:n vieraslajiasetuksen toimeenpanoa sekä haitallisten vieraslajien muuta hallintaa varten tarvittavat säädökset**Asettaminen**

Maa- ja metsätalousministeriö on tänään asettanut lainsäädäntöhankkeen, jossa valmistellaan hallituksen esitys haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennaltaehkäisemisestä ja hallinnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen toimeenpanoa sekä haitallisten vieraslajien muuta hallintaa varten tarvittavaksi lainsäädännöksi.

Toimikausi

4.11.2014. – 31.12.2015

Tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennaltaehkäisemisestä ja hallinnasta (ei vielä julkaistu, jäljempänä *EU:n vieraslajiasetus*) tulee voimaan 1.1.2015. Asetuksen tavoitteena on luoda jäsenmaille yhdenmukainen toimintatapa, jolla ehkäistään, minimoidaan ja lievennetään haitallisten vieraslajien vaikutuksia luonnolle, yhteiskunnalle ja taloudelle. Toimenpiteillä pyritään estämään haitallisten vieraslajien sekä tarkoituksellinen että tahaton tuonti EU:hun ja lajien päästäminen ympäristöön. Vieraslajien lisääntymisen ja leviämisen estämiseksi jäsenvaltioiden on otettava käyttöön muun muassa varhaisen varoituksen ja nopeiden vastatoimien järjestelmiä. Asetuksessa säädetään myös toimenpiteistä haitallisista vieraslajeista aiheutuneiden vahinkojen poistamiseksi tai lieventämiseksi. Asetuksessa säädetty toimenpiteet kohdistetaan EU:n kannalta merkityksellisiin haitallisiin vieraslajeihin. Nämä lajit hyväksytään komission täytäntöönpanosäädöksellä vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta.

Valtioneuvosto antoi 15.3.2012 periaatepäätöksen Suomen kansallisesta vieraslajistrategiasta. Strategian tavoitteena on ehkäistä ja vähentää haitallisista vieraslajeista aiheutuvia haittoja ja riskejä Suomen luonnolle, luonnonvarojen kestäväälle hyödyntämiselle, elinkeinoille sekä yhteiskunnan ja ihmisten hyvinvoinnille. Strategialla pyritään siihen, että Suomessa esiintyvät vieraslajit ja niiden aiheuttamat haitat tunnistetaan ja torjuntatoimet toteutetaan kattavasti, jotta haitallisten vieraslajien aiheuttama uhka ja haitta minimoidaan. Toimimalla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa haittojen torjunta on tehokkainta ja edullisinta. Strategian tavoitteena on luoda Suomeen vuoteen 2020 mennessä järjestelmä, jonka avulla hallitaan vieraslajeista aiheutuvia ongelmia sekä estämään haitallisten vieraslajien saapuminen maahan.

EU:n vieraslajiasetuksen tavoitteet ja toimenpiteet ovat samansuuntaiset ja periaatteiltaan yhtenevät Suomen kansallisen vieraslajistrategia kanssa. Asetuksen ja strategian mukaisia toimenpiteitä toteutetaan jo osittain Suomessa. Vieraslajeista aiheutuvien haitallisten vaikutusten vähentämiseksi tarvitaan kuitenkin vielä useiden hallinnonalojen, muiden toimijoiden ja kansalaisten toimenpiteitä sekä yhteistyötä.

EU:n vieraslajiasetuksen toimeenpano edellyttää täydentävää kansallista sääntelyä, jonka tulee olla voimassa vuoden 2016 alussa eli vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta. Asetuksen toimeenpanon lisäksi haitallisia vieraslajeja koskevaa lainsäädäntöä tulee tarvittaessa kehittää kansallisessa vieraslajistrategiassa asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Tavoitteet ja tehtävä

Hankkeessa laaditaan hallituksen esitys lainsäädännöksi, jolla annetaan EU:n vieraslajiasetuksen toimeenpanemiseksi tarvittavat täydentävät kansalliset säännökset sekä muut vieras-

lajien hallinnan parantamiseksi tarvittavat säännökset ensisijaisesti nykyisiä säädöksiä täydentämällä ja mahdollisuuksien mukaan hallinnollista taakkaa lisäämättä. Tavoitteena on muun muassa selventää eri toimijoiden velvollisuudet ja vastuut vieraslajien torjuntatyössä, mukaan lukien taloudelliset vastuut.

Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle syysistuntokaudella 2015. Säädösten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2016.

Organisointi

Maa- ja metsätalousministeriö on tänään asettanut eri ministeriöiden, viranomaisten ja tutkimuslaitosten edustajista koostuvan asiantuntijaryhmän tukemaan hallituksen esityksen valmistelua.

Hallituksen esityksen päävastuullinen valmistelija ja esittelijä:
lainsäädäntöneuvos Pekka Kemppainen, luonnonvaraosasto, oikeudellinen yksikkö.

Valmisteluun osallistuvat:

neuvotteleva virkamies Johanna Niemivuo-Lahti, luonnonvaraosasto, luonnonvara- ja vesitalousyksikkö

lainsäädäntöneuvos Eriika Melkas, luonnonvaraosasto, luonnonvara- ja vesitalousyksikkö

lainsäädäntöneuvos Pirjo Tomperi, ruokaosasto, oikeudellinen yksikkö

Kustannukset ja rahoitus

Hankkeesta ei aiheudu erikseen huomioon otettavia kustannuksia.

Osastopäällikkö

Juha Ojala

Yksikön päällikkö

Kai Kaatra

LIITTEET

Hankesuunnitelma

JAKELU

Pekka Kemppainen
Eriika Melkas
Johanna Niemivuo-Lahti
Pirjo Tomperi

TIEDOKSI

Erityisavustaja
Luonnonvaraosaston yksiköt
Ruokaosasto

4.11.2014

MMM027:00/2014

HANKESUUNNITELMA

EU:n vieraslajiasetuksen toimeenpanoa sekä haitallisten vieraslajien muuta hallintaa varten tarvittavat säädökset

1. ASETTAMISPÄÄTÖS

Hankkeesta sekä hankkeen valmistelua tukevasta asiantuntijaryhmästä on annettu asettamispäätökset 4.11.2014 (MMM027:00/2014).

2. VALMISTELUUN OSALLISTUVAT TAHOT

Hankkeen valmisteluun osallistuu asettamispäätöksissä mainittujen lisäksi:

Säädösvalmisteluavustaja
sihteeri Tuuli Salakari

3. HANKKEEN SISÄLTÖ

Hankkeessa laaditaan hallituksen esitys lainsäädännöksi, jolla annetaan EU:n vieraslajiasetuksen toimeenpanemiseksi tarvittavat täydentävät kansalliset säännökset sekä muut vieraslajien hallinnan parantamiseksi tarvittavat säännökset ensisijaisesti nykyisiä säädöksiä täydentämällä ja mahdollisuuksien mukaan hallinnollista taakkaa lisäämättä. Hankkeessa tulee muun muassa selvittää eri toimijoiden velvollisuudet ja vastuut vieraslajien torjuntatyössä, mukaan lukien taloudelliset vastuut.

Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle syysistuntokaudella 2015. Säädösten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2016.

4. HANKKEEN KESKEISET SIDOSRYHMÄT

Oikeusministeriö	Metsäntutkimuslaitos
Valtiovarainministeriö	Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Liikenne- ja viestintäministeriö	Suomen ympäristökeskus (merikeskus, luontoympäristökeskus)
Ympäristöministeriö	Luonnontieteellinen keskusmuseo
Aluehallintovirastot	Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset	Kaupan liitto ry
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira	Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Liikennevirasto	Maailman Luonnon Säätiö (WWF) Suomen rahasto
Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi	Metsäteollisuus ry
Maaseutuvirasto	Natur och Miljö rf
Metsähallitus	Puutarhaliitto ry
Rajavartiolaitos	Suomen Kuntaliitto ry
Riistakeskus	Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Suomen metsäkeskus	Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC
Tulli	

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT

5. HANKKEEN TULOKSET

Hankkeessa laaditaan:
- ehdotus hallituksen esitykseksi

▲ MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
▲ PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO (Helsinki)
▲ puh. 0295 16 001 ▲ faksi (09) 160 54202

▲ JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIET
▲ PB 30, 00023 STATSRÅDET (Helsingfors)
▲ tfn 0295 16 001 ▲ fax (09) 160 54202

▲ MINISTRY OF AGRICULTURE AND FORESTRY
▲ PO Box 30, FI-00023 GOVERNMENT, Finland (Helsinki)
▲ tel. +358 295 16 001 ▲ fax +358 9 160 54202

- yhteenveto hallituksen esitysluonnoksesta annettavista lausunnoista
- esitykset mahdollisiksi asetustason säädöksiksi

6. HANKKEEN TOTEUTTAMISEKSI TARVITTAVA AINEISTO

6.1 Selvitykset/raportit/lausunnot/mietinnöt

Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta vierasrajistrategiasta 15.3.2012

Kansallinen vierasrajistrategia 2012

Vieraslajeja koskevan kansallisen lainsäädännön kehittäminen. Elina Komulainen, Helsinki, 2012

EU:n vierasrajasetus: Asetuksen toimeenpanon kustannusten taloudellinen tarkastelu. Jaakko Heikkilä
MTT Taloustutkimus 5.5.2014

6.2 Euroopan unionin lainsäädäntö/EU:n toimielinten päätökset

Impact assessment. Commission staff working document. SWD(2013) 321 final. Brussels, 9.9.2013

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ennaltaehkäisemisestä ja hallinnasta (ei vielä julkaistu)

6.3 Kansainvälinen vertailu

Kansallisia säännöksiä vierasrajasetuksen toimeenpanemiseksi valmistellaan samanaikaisesti muissa jäsenmaissa. Kansainvälistä vertailua varten pyritään selvittämään valmisteilla olevia sääntelyratkaisuja Ruotsissa ja Virossa sekä Tanskassa, joka EU-asetuksen valmistelun aikana nosti keskusteluun samantyyppisiä kysymyksiä kuin Suomi. Kansainvälisten sopimusten kuvaus sisältyy vierasrajistrategiaan. Hankkeessa ei ole mahdollista tehdä tätä laajempaa kansainvälistä vertailua.

7. ARVIO SÄÄDÖKSEN VAIKUTUKSISTA

Vaikutus	kyllä/ei	muutokset vähäisiä/mittavia/ ei tiedossa
Uusia toimeenpanotehtäviä alaiselle hallinnolle	kyllä	vähäisiä
Muutokset alaisen hallinnon tietojärjestelmiin	kyllä	vähäisiä
Tehtäviä toisen hallinnonalan viranomaiselle - Tulli	kyllä	vähäisiä
Vaikutukset talousarvioon	kyllä	vähäisiä
Aiheuttaa hallinnollista taakkaa yrityksille	kyllä	vähäisiä
Taloudelliset vaikutukset yrityksille	kyllä	ei tiedossa / vähäisiä
Taloudelliset vaikutukset kansalaisille, mm. kiinteistönomistajat	kyllä	ei tiedossa / vähäisiä

8. TYÖSKENTELYTAVAT JA TYÖNJAKO

Pekka Kemppainen LVO/OIKY:

- hallituksen esitys: lakiehdotukset ja yksityiskohtaiset perustelut, osallistuu yleisperustelujen laadintaan ja erityisesti vaikutusten arviointiin
- yhteenveto hallituksen esitysluonnoksesta annetuista lausunnoista

Johanna Niemivuo-Lahti LVO/LUVE:

- hallituksen esitys: yleisperustelut
- tiedotus

Eriika Melkas LVO/LUVE:
- muu asiantuntijatuki

Pirjo Tomperi RKO/OIKY:
- muu asiantuntijatuki

Valmistelussa kuullaan viestinnän asiantuntijana tiedottaja Iina Bisteriä.

9. SÄÄDÖKSEN VALMISTELU-, VOIMAANTULO- JA TOIMEENPANOAIKATAULU

Vaihe	Aikatauluarvio	Muuta
Esivalmistelu - Muistio sääntelyn pääsisällöstä asiantuntijaryhmän käsiteltäväksi: asetuksen toimeenpanemiseksi välttämätön sääntely, vieraslajistrategian toteuttamista palveleva muu sääntely, säännösten sijoittaminen olemassa oleviin säädöksiin, erityislain tarve	11 / 2014 asiantuntijaryhmän kannanotot 11 / 2014	
Perusvalmistelu - Säännökset ja yksityiskohtaiset perustelut - Vaikutusten arviointi - Muut yleisperustelut	11 / 2014 – 2 / 2015 asiantuntijaryhmän kannanotot 12 / 2014 – 2 / 2015	
Johtoryhmäkäsittely I	2 / 2015	- tiedoksi, tarvittaessa kannanotto keskeisiin ratkaisuvaihtoehtoihin
Kääntäminen	2 – 3 / 2015	- perusteluosat 31.3.2015 mennessä
Taitto I	3 / 2015	
Lausunntomenettely	16.3. – 4.5.2015	- Ahvenanmaan maakuntahallituksen informointi
Jatkovalmistelu	5 / 2015 asiantuntijaryhmän kannanotot 5 / 2015	- myös lausuntoyhteenvedo - komission täytäntöönpanosäädöksen valmistelun seuranta; tarkistamistarpeet
Kääntäminen II - jatkovalmistelussa tehdyt muutokset	5 / 2015	
Taitto II	5 / 2015	
Johtoryhmäkäsittely II	5 / 2015	- tiedoksi, tarvittaessa kannanotto
Laintarkastus	6 – 7 / 2015	
Tekninen viimeistely	8 / 2015	- komission täytäntöönpanosäädöksen valmistelun seuranta; tarkistamistarpeet
Valtioneuvostokäsittely	8 / 2015	
Eduskuntakäsittely	9 – 11 / 2015	
Mahdollisten valtioneuvoston asetus-	9 – 11 / 2015	Erillinen suunnitelma

ten valmistelu		
Lakien vahvistaminen ja julkaiseminen	12 / 2015	
Lakien voimaantulo	1.1.2016	
Ilmoitukset komissiolle - toimivaltaisista viranomaisista - seuraamuksista	12 / 2015	
Lakien toimeenpanon valmistelu	9 – 12 / 2015 2016	- rakenteet virallisen valvonnan suorittamiseksi - toimintasuunnitelmat, seurantajärjestelmä, tehokkaat hallintatoimenpiteet

10. HANKKEEN VIESTINTÄ

Erillisen viestintäsuunnitelman laatimista harkitaan.

11. HANKKEESEEN LIITTYVIEN RISKIEN ARVIOINTI

Hallituksen esitys joudutaan todennäköisesti antamaan ja käsittelemään eduskunnassa, ennen kuin komissio on täytäntöönpanosäädöksellä hyväksynyt luettelon niistä EU:n kannalta merkityksellisistä haitallisista vieraslajeista, joihin EU-asetusta sovelletaan. Epätietoisuus luetteloon otettavista lajeista vaikeuttaa lähinnä sääntelyn vaikutusten arviointia sekä yleisölle tiedottamista ja mahdollisesti esityksen käsittelyä eduskunnassa, ei itse säännösten valmistelua. Tieto luettelon sisällöstä tarvitaan myös, jotta asetuksessa säädetyt toimintasuunnitelmien voidaan laatia ja hyväksyä ja jotta seurantajärjestelmä ja tehokkaat hallintotoimenpiteet voidaan ottaa käyttöön. Näille viranomaisjärjestelyille säädetty 18 kuukauden määräaika on kuitenkin kytketty komission luettelon hyväksymisajankohtaan.